

Διαλεκτική, Απαντήσεις ΝΕ Γλώσσας ΓΕΛ 2022

A1. Ο συγγραφέας του πρώτου κειμένου εστιάζει στην αξία της ιστορίας λέγοντας ότι αυτή συνδέεται άμεσα με το παρελθόν. Θεωρεί ότι οι προηγούμενες γενιές καθορίζουν την ταυτότητα, τη γλώσσα, τις αξίες, τους κανόνες και τη νοοτροπία των επομένων. (παρ. 2) Στη συνέχεια αναφέρεται ότι με την πάροδο του χρόνου αξιολογούν σωστότερα ό τι έχει προηγηθεί (παρ. 2). Εξάλλου με το παρελθόν οι άνθρωποι γνωρίζουν καλύτερα το παρόν και, αφού έρχονται σε επαφή με τα στοιχεία του πολιτισμού των προηγούμενων (παρ. 3) και διδάσκονται για να πορευθούν στο μέλλον, που επιθυμούν. Έτσι, τονίζεται η αξία της διδασκαλίας και της εκμάθησης της ιστορίας.

B.1. α Λ, β Λ, γ Σ, δ Σ, ε Σ.

B2. A. Ο τίτλος έχει τη μορφή ολοκληρωμένης ερωτηματικής πρότασης (ρητορικής), στην οποία προηγείται το γιατί, δίνοντας τη σχετική έμφαση. Έτσι προκαλεί το ενδιαφέρον του αναγνώστη δίνοντας την αίσθηση ότι διαλέγεται με αυτόν. Ο ίδιος αφυπνίζεται και αισθάνεται να μπαίνει στο κλίμα του προβληματισμού του κειμένου ήδη από την αρχή. Χρησιμοποιεί α' ρηματικό πρόσωπο, για να προσδώσει οικειότητα, ενεργητική σύνταξη για αμεσότητα και ζωντάνια, καθώς και αναφορική λειτουργία της γλώσσας, που τονίζει μάλιστα τη διαύγεια του θέματος, στο οποίο πλήρως ανταποκρίνεται το κείμενο.

B2.β. Ο ευθύς λόγος αποδίδει ένα ερώτημα φοιτητή με ζωντάνια μοναδική. Το ύφος και το περιεχόμενο ταιριάζουν απόλυτα σε νέο και μας θυμίζουν τα ερωτήματα των μαθητών και των νέων σε μια σχολική τάξη ή αλλού διαμορφώνοντας αίσθηση θεατρικότητας και προφορικότητας στο ύφος. Έτσι το ύφος γίνεται οικείο και παραστατικό. Με την αντίθεση που εκφράζεται στο ερώτημα παρελθόν – παρόν και μέλλον ο αναγνώστης προϊδεάζεται για το περιεχόμενο των παρακάτω παραγράφων και δίνει αφορμή στην ανάδειξη της διαχρονικότητας της ιστορικής γνώσης και συνείδησης.

B3. Ο γιορτασμός των επετείων στην αντίληψη της ποιήτριας Κ. Δημουλά συνδέεται με μνήμες, κοινωνικές δράσεις, προσωπικές αναμνήσεις και αφθονία συναισθημάτων που τις διανθίζουν. Έτσι, ευαισθητοποιείται ο αναγνώστης με τη χρήση μάλιστα συγκεκριμένων γλωσσικών επιλογών:

Σημεία στίξης : αποσιωπητικά : υπαινιγμός, ειρωνεία // μονή παύλα – σχόλιο, αίσθηση συνέχειας και εναλλακτική συμπλήρωση.

Ασύνδετο σχήμα : (Τιμά ... αγνοούμενο/ ιδού ... φωτογραφία σου) : το ασύνδετο παραθέτει διαφορετικές πληροφορίες και στοιχεία με πυκνότητα. Δίνει την αίσθηση γοργότερης αφήγησης στο κείμενο και αμεσότερης διατύπωσης των σκέψεων. Έτσι, προσδίδει ζωντάνια και αμεσότητα, ενώ οι εικόνες που γρήγορα περνούν από τα μάτια του αναγνώστη σαν κινηματογραφική παρουσίαση τονίζουν την παραστατικότητα του λόγου της ποιήτριας.

Ρηματικά πρόσωπα εναλλάσσονται στην αφήγηση : γ , β, α' ενικό και α' πληθυντικό. Με όλα αυτά δημιουργείται υφολογική ποικιλία, τονίζονται οι διαφορετικές οπτικές γωνίες από την οποία «βλέπει» ο συντάκτης του κειμένου.

Οι ελλειπτικές προτάσεις, «πάει παντού ... μέχρι απώλειες» : Απεικονίζονται ξεκάθαρα οι έννοιες στις οποίες θέλει να δώσει έμφαση η ποιήτρια- συγγραφέας, επιτείνουν το γρήγορο ρυθμό και τονίζουν την αποφυγή της φλυαρίας, ενισχύουν τη σαφήνεια του λόγου.

Μπορούν να αναφερθούν επίσης : οι επαναλήψεις, οι εγκλίσεις, η ποιητική λειτουργία της γλώσσας, οι οπτικές εικόνες και άλλες.

Γ1.

Το ταγάρι αποτελεί κυρίαρχο σύμβολο στο λογοτεχνικό κείμενο του Θανάση Βαλτινού. Είναι οικογενειακό κειμήλιο, αλλά και χρηστικό αντικείμενο που με αγάπη συνόδευσε τη ζωή τριών γενεών της οικογένειας διατηρώντας δεσμούς, συναισθήματα και αίσθηση συνέχειας στο χρόνο. Αποτελεί χειροποίητο δημιούργημα, «όχημα» για ταξίδι στο παρελθόν και στην ιστορία της οικογένειας. Η αξία του αυτή τονίζεται με την **αφήγηση**, που κυριαρχεί στο απόσπασμα και ξετυλίγει με αίσθηση μυστηρίου την ιστορία του ταγαριού. *(Το βρήκα καταχωνιασμένο..., το χρησιμοποίησε ως τσάντα..., το είχε φτιάξει η δική της μαμά στον αργαλειό...)* Μάλιστα, η αφήγηση είναι πρωτοπρόσωπη με δραματοποιημένο αφηγητή και εσωτερική εστίαση και οι χρόνοι της αφήγησης είναι παρελθοντικοί. Η **περιγραφή των ιδιοτήτων του ταγαριού** και μάλιστα από τη γιαγιά τονίζει τη μοναδικότητα, την προσωπική δημιουργία των αντικειμένων του παρελθόντος και τις συνήθειες των ανθρώπων, που κατασκεύαζαν ό τι χρειαζόνταν δίνοντας τους αγάπη, έγνοια, αισθητική προσωπική και αξία οικογενειακή. *(Το είχε φτιάξει η δική της μαμά...ήταν μέρος της προίκας της...βαμμένο με φυτικές ίνες ...)* Η έκφραση των συναισθημάτων της μαμάς, της γιαγιάς και του ίδιου του αφηγητή αποδίδονται με **εικόνες οπτικές, κινητικές** (Μαμά – χαμόγελο / Γιαγιά – συγκινήθηκε, νοσταλγία/ Η δική της μαμά στο φως του λύχνου και στον αργαλειό). Ειδικά τα συναισθήματα του αφηγητή συμπυκνώνονται σε μια **ελλειπτική πρόταση**, «**η γιαγιά**», που τονίζει την αγάπη του και αποτυπώνονται στο κάλεσμα της γιαγιάς για συγκατοίκηση, που αποδίδεται με τις τελευταίες σειρές στον **έμμεσο πλάγιο λόγο** και στον **ευθύ λόγο** της ίδιας της γιαγιάς.

Μπορούν να αναφερθούν

Ένα τέτοιο πολύτιμο στοιχείο της οικογενειακής παράδοσης θα ήθελα να το συνδέσω με τη δική μου ζωή, θα του δώσω την ευκαιρία της συνέχειας στη ζωή και στη διατήρηση των στοιχείων του παρελθόντος. Θα γινόμουν ένας κρίκος στην αλυσίδα με τους δικούς μου και θα του έδινα το δικό μου «φιλί της ζωής». Θα το παρέδινα με συγκίνηση στα παιδιά μου και θα τους το πρόσφερα με τις απαραίτητες συστάσεις για να του δώσουν χώρο στη ζωή τους διατηρώντας το νήμα με τις ρίζες και τους προγόνους τους, άσχετα με τις κατά καιρούς μόδες και πρόσκαιρες επιλογές.

Δ1.

Επικοινωνιακό πλαίσιο άρθρου :

Τίτλος : Το αύριο είναι η συνέχεια του χθες/ Η μνήμη καθορίζει την εικόνα και τη συνέχεια μας/ Η αξία της ιστορίας / Η ανάγκη γίνεται ιστορία – χρέος μας να μην μείνει στη σιωπή

Ύφος λόγου : σοβαρό, με δυνατότητα χαλαρότητας, λόγω της σχολικής ανάρτησης, ρηματικά πρόσωπα : γ, α πληθυντικό

Πρόλογος : Άλλη μια πληκτική επέτειος πέρασε ... με αφορμή το σχολικό γιορτασμό της 25^{ης} Μαρτίου...

Αναφορά στον προσανατολισμό των νέων στο δικό τους μέλλον και όχι στο παρελθόν συζητήσαμε στην τάξη ....

Το σχολικό μάθημα της ιστορίας ήταν από έναν φωτισμένο εκπαιδευτικό η αφορμή της αναβάπτισης της γενιάς μας στο παρελθόν...

Κυρίως Θέμα

Α) Στοιχεία από το κείμενο που επιβεβαιώνουν την αξία της ιστορίας : «είμαστε προϊόντα της ιστορίας». Από αυτήν αντλεί η γλώσσα που χρησιμοποιούμε, σε αυτήν στηρίζονται οι κανόνες του βίου μας, το κοινωνικο - πολιτισμικό περιβάλλον που καθόρισε την προσωπικότητα και την κοινωνική πραγματικότητα στην εποχή μας.

Η γνώση του παρελθόντος είναι απαραίτητη για την κατανόηση του παρόντος. Η ιστορική γνώση συντείνει στην αυτογνωσία του ανθρώπου και της κοινωνικής ομάδας. Από αυτή την άποψη η ιστορία καθορίζει και το μέλλον μιας κοινωνίας, αφού προσδιορίζει τους στόχους και τις επιδιώξεις του μέλλοντος.

Η ιστορία προσφέρει πολύτιμα συναισθήματα, επαναφέρει μνήμες και ευνοεί την αναπόληση του παρελθόντος, όπως αναδεικνύει το κείμενο της ποιήτριας Κικής Δημουλά, που θεωρεί τη μνήμη το «δεύτερο εγώ» της.

Γενικότερα στοιχεία για την αξία της ιστορίας : ειδικά σήμερα – ευρωπαϊκή κοινή οικογένεια, παγκοσμιοποίηση, ανάγκη διατήρησης της πολιτισμικής και εθνικής μας ταυτότητας μέσα στο μωσαϊκό της πολυπολιτισμικότητας, που μας κατακλύζει και μας βομβαρδίζει με πολύμορφα και στοχοποιημένα ερεθίσματα. Κρίσιμο για τους νέους, τους «ναυαγούς» στην απέραντη θάλασσα του διαδικτύου. Ειδικά εμείς οι Έλληνες, **μικρή εθνική ομάδα με μεγάλη ιστορία, την οποία επικαλούμαστε συχνότερα από όσο τη μελετούμε.**

Αναγκαία επισήμανση : τα περισσότερα θετικά διδάγματα της ιστορίας, η αποφυγή του εθνικισμού, η τόνωση των συνεκτικών δεσμών της κοινωνίας και η ειρηνιστική αγωγή με τον αναγκαίο σεβασμό στον άνθρωπο μπορεί να προκύψει μόνο με το κατάλληλο περιεχόμενο στη διδασκαλία της ιστορίας.

B) Βιωματικοί τρόποι με τους οποίους μπορεί να καλλιεργηθεί το ενδιαφέρον για το ιστορικό παρελθόν.

Φορείς αγωγής και παιδείας : οικογένεια – πολύτιμος αγωγός της διατήρησης του πολιτισμικού πλουραλισμού, αλλά και της γνωριμίας του παρελθόντος, ακόμη και

στις πολυπολιτισμικές κοινωνίες σαν αυτή της εποχής μας. Περίπατος, καθημερινότητα, οικογενειακή παράδοση, επικοινωνία με τους γεροντότερους. Σχολείο : διαδραστική, με κατάλληλα εποπτικά μέσα διδασκαλία της ιστορίας, ως μαθήματος κεντρικού των ανθρωπιστικών επιστημών, με έμφαση σε σωστά ιδεολογικά μηνύματα, διαθεματική προσέγγισή της σε συναφή μαθήματα επισκέψεις σε χώρους μνήμης και μνημείων, επετειακοί γιορτασμοί όχι με τρόπο τυποποιημένο και «ξύλινο», αλλά με τη συμμετοχή των παιδιών της κάθε τάξης και την παρουσίαση μέσα σε κάθε τάξη – Δεν ωφελεί η μαζική θέαση των πολυπληθών εκδηλώσεων της αυλής. Εκπαιδευτικές εκδρομές σε χώρους εθνικής και ιστορικής μνήμης για το αναβάπτισμα της νέας γενιάς, με ενεργοποίηση των μαθητών και δημιουργική καλλιτεχνική ή προσωπική ερευνητική δράση. Εκπαιδευτικές ανταλλαγές με έμφαση στα μνημεία και στην ιστορία του κάθε τόπου.

Κοινωνικός χώρος : τοπική αυτοδιοίκηση, νεανικές πρωτοβουλίες, φεστιβάλ, διαγωνισμοί καλλιτεχνικής έκφρασης και έρευνας, αποτύπωσης της τοπικής ιστορίας, των τοπικών ιδιωμάτων και του πολύτιμου πλούτου του παρελθόντος με ενεργοποίηση και δράσεις των ίδιων των μαθητών. Η κινητοποίηση της νεολαίας μπορεί να γίνει με συλλογικές πρωτοβουλίες: καθαρισμός και ανάδειξη τοπικών μνημείων, καλλιτεχνικές παρουσιάσεις μέσα στα μνημεία, προβολή τους στο διαδίκτυο και σε κινηματογραφικές δημιουργίες των ίδιων των παιδιών – μαθητών , ανάλογα με την ηλικία τους.

Πιθανός επίλογος

Η ιστορία μας αφορά όλους, η ιστορία είμαστε εμείς που θέλουμε να πάρουμε στα χέρια μας το μέλλον και να αφήσουμε το δικό μας αποτύπωμα αντιστεκόμενοι στην πολιτισμική ισοπέδωση και την ομοιομορφία του κόσμου των media και του συρμού. Ας πιαστούμε από το δίκτυο του παρελθόντος και ας το συνεχίσουμε για ένα δικό μας αύριο.

Επιμέλεια απαντήσεων : Στέλλα Αλιγιάκη, Μαριλένα Καρτσωνάκη, φιλόλογοι